

Inspireret af spørgsmålene om slaveskibene gik jeg en smule i dybden med at finde faktuelle kilder, altså kilder med konkrete tal, evt. i kolonner: Hvor mange slaver var der i gennemsnit på et slaveskib? Hvor stor var besætningen? Hvor mange slaver døde der på sådan en overfart? - Den slags spørgsmål.

Og som det gamle ordsprog siger: Hvo som søger, hand skal finde. Og ganske rigtigt: Sv. E. Green-Pedersens artikel **Om forholdene på danske slaveskibe** (Handels- og Søfartsmuseets Årbog 1973) ligger tilgængelig på nettet, og den har det hele og kan det hele - ovenikøbet med anvendelse af historisk metode. - Det er en artikel på ca. 40 sider. Den er god, informationsrig, lettere kedelig og for mange detaljer; men læseren får fanme noget at vide undervejs. Den ligger her: <http://mfs.dk/wp-content/uploads/2016/06/1973Omforholdenepaadanskeslaveskibe27-76.pdf>

Jeg har kopieret to tabeller fra artiklen - og synes, at tallene er ganske voldsomme, også for søfolkernes vedkommende. Der har været tale om ufatteligt dårlige forhold for slaverne, og søfolkene blev givetvis behandlet hårdt - og med et minimum af mad.:

Tabel 1. *Dødeligheden på 35 rejser med 20 danske slaveskibe fra 1777-89*

Kilde: Tabelmateriale fra den såkaldte Store Negerhandelskommissions arkiv. Tabellen er dels lavet ud fra et bilag til kommissionens Forestilling til Hans Kgl. Maiestæt af 28. december 1791 og dels fra en liste over døde søfolk på danske guineafarere.

Tabel 2: *Dødeligheden blandt negrene under rejsen og i salgsperioden på 14 rejser til St. Croix med 9 danske slaveskibe fra 1778-87.*

Kilde: Tabel litr. A til Den vestindiske Regerings skrivelse af 15. oktober 1787 om Den sikreste Maade jævnlige at forsyne St. Croix med Negre. Salgsforhandlingernes længde er dog taget fra tabel litr. B til samme skrivelse.

Tabel 1. Dødeligheden på 35 rejser med 20 danske slaveskibe fra 1777-89.

Afrejseår fra Danmark	Afrejseår fra Afrika	Skibets navn	Søfolk			Negre		
			Antal	Døde absolut	%	Antal	Døde absolut	%
1777	1778	„Christiansborg“s 1. rejse	42	10	24	304	43	14
1777		„Fredensborg“s 1. rejse	46	9	20	421	145	34
1777		„Rio Volta“s 1. rejse	46	6	13	472	101	21
1778	1779	„Accra“s 1. rejse	48	5	10	429	2	0
1779		„Christiansborg“s 2. rejse	42	9	21	592	40	7
1779	1780	„Ningo“s 1. rejse	45	17	38	475	37	8
1780	1781	„Rio Volta“s 2. rejse	46	2	4	469	78	17
1780		„Fredensborg“s 2. rejse	42	7	17	540	30	6
1781		„Kammerherre Schack“s 1. rejse	45	13	29	450	50	11
1780		„Accra“s 2. rejse	48	21	44	592	265	45
1781	1782	„Grev E. Schimmelmann“s 1. rejse	46	9	20	533	30	6
1781		„Upervik“s 1. rejse	31	8	26	215	12	6
1781		„Ningo“s 2. rejse	48	3	6	483	25	5
1781		„Gregers Juell“s 1. rejse	45	26	58	298	112	38
1782		„Julianchaab“s 1. rejse	46	9	20	302	14	5
1782	1783	„Grev Moltke“s 1. rejse	50	20	40	511	93	18
1782		„Geheimeraad Stampe“s 1. rejse	45	15	33	331	42	13
1782		„Rio Volta“s 3. rejse	48	4	8	300	19	6
1782		„Geheimeraad Stemann“s 1. rejse	50	15	30	410	46	11
1783		„Geheimeraad Guldberg“s 1. rejse	50	20	40	250	103	41
1783		„Upervik“s 2. rejse	33	13	39	197	4	2
1783	1784	„St. Thomas“ 1. rejse	45	23	51	213	25	12
1783		„Kongens Haab“s 1. rejse	50	28	56	211	24	11
1782		„Christiansborg“s 4. rejse	60	25	42	407	56	14
1783		„General Huth“s 1. rejse	50	24	48	260	102	39
1783		„Grev E. Schimmelmann“s 2. rejse	43	26	60	352	56	16
1783		„Grev Thott“s 1. rejse	50	17	34	286	33	12
1783	1785	„Grev Bernstorff“s 2. rejse	46	32	70	196	81	41
1783		„Fredensborg“s 3. rejse	56	35	63	290	61	21
1784		„Julianehaab“s 2. rejse	42	14	33	237	27	11

1784	1786	„Rio Volta“s 4. rejse	44	26	59	350	36	10
1785		„Christiansborg“s 5. rejse	46	4	9	452	46	10
1786	1787	„Julianehaab“s 3. rejse	42	2	5	410	33	8
1787	1788	„General Huth“s 2. rejse	41	15	37	270	21	8
1788	1789	„Fredensborg“s 4. rejse	40	9	23	301	14	5
Totaltal og procenterne af døde i middeltal			1597	521	33	12809	1906	15

Kilde: Specification over det med ... skibe fra januar 1777 til medio november 1790 til ... Guinea udgangne og på rejsen bortdøde skibsmandskab og Tabel litr. A til negerhandelskommissionens forestilling af 28. december 1791. Begge på RA, V-gRtk, i pk. Dokumenter vedk. kommissionen for negerhandelens bedre indretning og ophævelse, samt efterretninger om negerhandelen og slaveriet i Vestindien, 1783-1806.

Anm.: Skibe, der ikke findes i begge originaltabeller med alle nødvendige oplysninger, er udskudt. Af specification over det døde skibsmandskab er derfor udskudt „Postillionen“ 1779, „Grev Bernstorff“s 1. rejse 1780, jagten „St. Helena“ 1783, „Gregers Juel“s 2. rejse 1784, „Julianehaab“s 4. rejse 1789 og „General Huth“s 3. rejse 1790. Af tabl. litr. A er derfor udskudt „Admiral Kaas“ 1. rejse 1784, „Prins af Bevern“s rejse 1784, „Ningo“s 3. rejse 1785, „Grev Moltke“s 2. rejse 1785, „Admiral Kaas“ 2. rejse 1786, „Ningo“s 4. rejse 1787, „Grev Moltke“s 3. rejse 1788 og „Admiral Kaas“ 3. rejse 1789. Af begge tabeller er „Kammerherre Schack“s 2. rejse udskudt, fordi der mangler tal for døde negre. Endvidere er forliste skibe udskudt: „Accra“s 3. rejse 1783, „Prins Frederikshaab“s 1. rejse 1785, „Geheimeraad Stampe“s 2. rejse 1785. Briggen „Ada“s rejse er udskudt, fordi den lange tid, der gik mellem afrejsen fra København (1783) og afrejsen fra Afrika (1787) må forklares ved, at den har foretaget flere rejser i denne periode, jfr. Knud Klem: Det kgl. øster-søisk-guineiske Handelsselskab, Handels- og Søfartsmuseets årbog, 1970, s. 61. Endelig er „Christiansborg“s 3. rejse udskudt, fordi procenten af døde (19 %) i tabl. litr. A til negerhandelskommissionens forestilling afviger meget fra procenten af døde (27 %) i den til tabel 2 anvendte kilde. For søfolkens vedkommende er procenttallene afrundet, fordi de absolutte tal er så små, at blot en død sømand fra eller til vil medføre en ændring af procenttallene på ± 2-3. For negrene kan vi sammenligne negerhandelskommissionens tabel med Den vestindiske Regerings tabel, jfr. tabel 2. Alle 17 slavetransporter i sidstnævnte tabel er også omtalt i førstnævnte, men tallene for „Grev E. Schimmelmann“s 2. rejse og „Grev Bernstorff“s 2. rejse er så ufuldstændige i sidstnævnte, at vi må se bort fra dem. For de øvrige 15 skibe stemmer tallene nøjagtigt for de 6, hvorimod de afviger for de resterende 9. Beregner man procenterne med én decimal for døde negre på de 15 skibe, bliver den gennemsnitlige numeriske afvigelse pr. skib mellem de to tabellers tal 1,6 %. Procenten af døde er derfor ikke nærmere bestemt, end at man kan diskutere rigtigheden af at medtage det sidste hele tal. Nu ligger den ene tabels tal ikke hele tiden over den andens, hvorfor den gennemsnitlige numeriske afvigelses størrelse ikke med hele sin vægt influerer på middeltallene. For 6 af de 9 skibe, hvor tallene afviger, opgives antallet af slaver solgt i Vestindien ens, hvorimod tallene for slaver købt i Afrika og døde slaver afviger. Det drejer sig om „Fredensborg“s 1. rejse, „Accra“s 1. rejse, „Christiansborg“s 2. rejse, „Ningo“s 1. rejse, „Upervik“s 2. rejse og „Christiansborg“s 5. rejse. Kun for „Christiansborg“s 3. rejse afviger tallene så meget, at det volder problemer; ellers øger en sammenligning mellem tabel 1 og 2 kun tiltroen til originaltabellernes pålidelighed.

Tabel 2. Dødeligheden blandt negrene under rejsen og i salgsperioden på 14 rejser til St. Croix med 9 danske slaveskibe fra 1778-87.

Skibets navn	Af-rejseår fra Afrika	An-komstår og dato	Hvorlænge salgs-forhand-lingerne har været	Antal negre indkøbt i Afrika	Døde				Summa	
					På kysten og på rejsen	% af samtlige døde	På St. Croix	% af samtlige døde	Ab-solut	%
„Christiansborg“s 1. rejse		1778 24/5	29/5 -27/7	304	27	63	16	37	43	14
„Fredensborg“s 1. rejse	1778	1779 10/2	22/2 -19/4	421	102	71	41	20	143	34
„Rio Volta“s 1. rejse		1779 18/3	23/3 -19/4	472	77	76	24	24	101	21
„Accra“s 1. rejse		1779 22/5	31/5 -21/6	440	10	77	3	23	13	3
„Christiansborg“s 2. rejse	1779	1779 6/12	13/12-28/12	576	10	43	13	57	23	4
„Ningo“s 1. rejse	1780	1780 29/8	6/9 -20/9	476	22	58	16	42	38	8
„Rio Volta“s 2. rejse		1781 2/6	11/6	469	71	91	7	9	78	17
„Fredensborg“s 2. rejse	1781	1781 16/11	23/11-29/11	540	26	87	4	13	30	6
„Accra“s 2. rejse		1781 30/8	14/9 -29/9	592	230	89	27	11	257	43
„Gehr. Stampe“s 1. rejse		1784 1/6	1/6 -15/6	331	41	98	1	2	42	13
„Gehr. Guldberg“s 1. rejse	1783	1784 29/2	27/2 -28/2	250	102	99	1	1	103	41
„Upervik“s 2. rejse		1785 9/3	9/3 -23/3	201	5	63	3	38	8	4
„Christiansborg“s 5. rejse	1786	1786 18/12	18/12-19/12	457	49	96	2	4	51	11
Briggen „Ada“	1787	1787 28/6	28/6 -30/6	120	1	100	0	0	1	1
Totaltal og proc. af døde i middeltal				5649	773	83	158	17	931	16

Kilde: Sv. E. Green-Pedersen - Om forholdene på danske slaveskibe - Handels og Søfartsmuseets Årbog 1973